

GŁOS WĄBRZEŃSKI

Przedpłata: w kwartale 4,50 zł z odroczeniem przez pocztę 20 zł więcej. W wypadkach nieprzewidzianych, przy wstrzymaniu przedsiębiorstwa, złożeniu pracy, przerwaniu komunikacji, otrzymujący nie ma prawa żądać pozatermi-
nowych dostarczeń gazety, lub zwrotu ceny abonamentu. Za dział ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

Ogłoszenia: Za ogłosz. pobiera się od wiersza mm. (7 lam.) 10 gr. za reklamy na str. 3-lin. w wiadomościach pocztowych 30 gr. na pierwszej str. 50 gr. Rabatu udziela się przy częstym ogłoszeniu. „Głos Wąbrzeski” wychodzi trzy razy tygodniowo, w poniedziałek, środę i piątek. Skrzynka pocztowa 23. Redakcja i administracja ul. Mickiewicza 11. Telefon 80. Konto czekowe P. K. O. Poznań 204.252.

Piątek Dzień Zaduszny, Tobjasza
Sobota Huberta, Malachjasza
Niedziela Karola Boromeusza

Dziś warchód słońca 11 zach. 15.
Jutro 16 5.1
Dziś księżyc 3.5

Nr. 129

Wąbrzeźno, sobota 3 listopada 1928 r.

Rok VIII

Czy rokowania polsko-niemieckie zostaną wznowione?

Nastroje w kołach berlińskich po przerwaniu rokowań. — Przemysłowcy niemieccy żądają najrychlejszego nawiązania stosunków z Polską. — Jedyne agrarjusze są zadowoleni. — Dlaczego rząd niemiecki nie zgodził się na publikację not. — Przed dalszemi fazami rokowań.

Niepowodzenie rokowań gospodarczych polsko-niemieckich odbiło się w niemieckich kołach politycznych i gospodarczych bardzo silnym echem. Na łamach prasy, oraz w dyskusjach politycznych sprawa niemożności uzyskania porozumienia pomiędzy Polską a Niemcami omawiana jest bardzo żywo, co dowodzi, że jednak — mimo wszystko — traktat handlowy polsko-niemiecki jest w Niemczech kwestją bardzo aktualną i że wszelkie decyzje w tym kierunku wyczekiwane są z największym zainteresowaniem. Szczególnie w kołach przemysłowych przerwa w rokowaniach wywołała jak najsilniejszą konsternację. Przemysł niemiecki, wróciwszy bowiem obecnie przy pomocy kapitałów amerykańskich do szczytów swej produkcji, — dusi się w dotychczasowych swych granicach zbytu, toteż otwarcie granic polsko-niemieckich staje się dla przemysłu niemieckiego zagadnieniem bardzo ważnym.

Jedyną stroną, która okazuje pewne zadowolenie z niepomyślnego obrotu rokowań polsko-niemieckich są agrarjusze niemieccy. Mimo, że zasadniczo agrarjusze stoją dość daleko od obecnego rządu niemieckiego, to jednak posiadają oni jeszcze dość wpływów w berlińskich ministerstwach tak że interesy swoje umieją i obecnie zabezpieczyć. Agrarjusze są dzisiaj panami na rynkach niemieckich. Pozbawieni konkurencji dyktują ceny za mięso i produkty rolnicze, zapewniając sobie olbrzymie zyski. Oczywiście że traktat handlowy, który umożliwiłby Polsce dowóz mięsa i produktów rolniczych na rynki niemieckie jest dla agrarjuszy bardzo nie na rękę, toteż nie pomyślnie ukształtowanie się rokowań leżało w intencjach agrarjuszy. I stąd też powstała główna podstawa niepowodzeń w rokowaniach. Niemcy chcieli bowiem dla przemysłu swego otworzyć jaknajszerzej wrota polskie, w zamian jednak za to — pod presją agrarjuszy — ograniczyć pragnęli możliwości eksportu polskiego do Niemiec jaknajwydatniej.

Ze taki był istotny powód przerwy w rokowaniach zdają sobie miarodajne czynniki niemieckie doskonale sprawę. Toteż w niektórych kołach niemieckich słyszy się dość często głosy, że rząd niemiecki dłatego nie chciał zgodzić się na ujawnienie ostatnich not, wymienionych pomiędzy Polską a Niemcami i przed przerwaniem rokowań, ponieważ noty te mogły szerokim masom odsłonić właściwe powody niepowodzeń. A socjaliści, stojący obecnie u steru rządów w Niemczech, rozumieli jak fatalne wrażenie w szerokiej opinii publicznej wywołać mogłaby wiadomość, że ministrowie socjalistyczni, nie bacząc na konieczność zniesienia cen na rynkach niemieckich, stanęli w obronie wielkiej własności niemieckiej. W rozmowach, jakie korespondent Wasz prowadził z szeregiem polityków, te względy stanowiska rządu niemieckiego niejednokrotnie były podkreślane.

Jeden jednak poważny zwrot zauważyć daje się obecnie w głosach niemieckich. Oto bowiem — mimo, — że utartym zwyczajem całą winę niepowodzeń usiłują sfery niemieckie zepchnąć w dalszym ciągu na Polskę, to jednak naogół obecnie mówi się już o Polsce bardziej rezerwowo, — niż dotychczas. — Nie słyszy się już drwiąco-demagogicznych argumentów, usiłujących wmówić masom niemieckim, że trudności polsko nie-

mieckie są dla Niemiec nieistotne, ponieważ Polska prędzej czy później i tak przestać mus iistnieć”.

Zauważyć natomiast można obecnie bardziej obiektywny ton, uwzględniający już pozycję państwową i interesy Polski. Jest to poważny krok naprzód, każący przypuszczać, że kiedyś z konieczności nastąpi i dalsze korzystniejsze ukształtowanie się opinii niemieckiej wobec Polski.

W tej chwili najbardziej aktualnym zagadnieniem staje się jednak pytanie, czy rokowania polsko-niemieckie zostaną wznowione. Korespondent Wasz zdołał w rozmowie z dobrze orientującymi uzyskać następujące wyjaśnienia:

— „Nacisk koł przemysłowych na rząd niemiecki jest bardzo silny. Przemysł niemiecki żąda unormowania stosunków gospodarczych z Polską, ponieważ jest to pierwszorzędem zagadnieniem dla produkcji niemieckiej. Z tych też względów należy się liczyć z tem, że rokowania już w niedługiej przyszłości z inicjatywy niemieckiej zostaną wznowione. Jeden ponadto jeszcze moment należy podkreślić. Rząd niemiecki zainteresowany jest w silnym stopniu w tem, aby doprowadzić do niżki cen na rynkach niemieckich. Postulat ten wysuwają bowiem organizacje przemysłowe, oraz organizacje robotnicze, a rząd niemiecki jako

wyraziciel interesów przemysłu i robotników, musi się z nim liczyć. Trudno zatem wyobrazić sobie, by rząd pod presją koł przemysłowych chciał w dalszym ciągu występować jako obrońca egoistycznych interesów agrarjuszy. Ze w rządzie niemieckim istnieje tendencja do wznowienia rokowań, świadczy również fakt, iż ze strony oficjalnych czynników niemieckich kilkakrotnie już podkreślano, że obecna faza nie ma charakteru zerwania, lecz chwilowej przerwy rokowań, aby delegatom obydwóch stron dać możność sprecyzowania swych stanowisk.

Tak zatem historia prób nawiązania stosunków gospodarczych pomiędzy Polską a Niemcami nie została jeszcze zamknięta i stoimy w przededniu dalszych faz i nowych usiłowań uzyskania porozumienia. Być może, że w dalszych rokowaniach rząd niemiecki wobec stanowiska koł przemysłowych i ogólnej opinii publicznej, uwolni się z pod egoistycznych wpływów agrarjuszy i rozumiejąc, że traktat handlowy jest w równie silnym stopniu potrzebny Niemcom, jak i Polsce, przejdzie do bardziej rzeczowej dyskusji z Polską. Już w najbliższych dniach spodziewać należy się decydujących wyjaśnień pod tym względem. Fr. W-cki.

Przed wznowieniem rokowań z Litwą

W dniu 3 listopada spotkają się ponownie w Królewcu delegacje polska i litewska pierwsza pod przewodnictwem ministra spraw zagranicznych p. Augusta Zaleskiego, druga z premierem Waldemarasem na czele. Jak wiadomo, rokowania z Litwą wszczęte zostały po podróży Marszałka Piłsudskiego do Genewy w grudniu 1927 r. Wtedy wobec stanowczego postawienia sprawy przez Marszałka, Waldemarasa, przyciśnięty do muru, zmuszony był do złożenia oświadczenia, że stan wojenny pomiędzy Polską a Litwą przestał istnieć. Od tego czasu, poprzez pierwszą konferencję w Królewcu w marcu r. b. i rokowania w trzech komisjach tam ustanowionych, które obradowały jednocześnie w Warszawie, Kownie i Berlinie, Litwa starała się stale niedopuszczyć do jakiegokolwiek postępu w stosunkach pomiędzy obu krajami. W insternie uszytej sieci bezwartościowych argumentów usiłował Waldemarasa przekonać świat, że Polska pragnie właściwie zawładnąć Litwą, a Litwa, której polacy zabrali historyczną stolicę, musi się bronić przed tym imperializmem i mimo swych najbardziej pojedynczych intencji nie może uzyskać od Polski możliwych warunków do ugruntowania pokoju. Mało tego bezpośrednio przed czerwcową sesją Rady Ligi Narodów, na której sprawa stosunków polsko-litewskich miała być rozważana, rząd litewski ogłosił ustawę konstytucyjną proklamującą Wilno stolicą Litwy.

Wobec takiego postępowania litewskiego, taktyka rządu polskiego nacechowana była najgłębszym politycznym rozsądkiem. Stale w spokojny i rzeczowy sposób odpierał on bezsensowne zarzuty litewskie, nie ustając w wysuwaniu coraz to nowych, najbardziej pokojowym duchem przepojonych propozycji i czyniąc wszystko co było w jego mocy, aby doprowadzić do porozumienia. Ani na chwilę polskie czynniki decydujące nie straciły zimnej krwi wobec rozbrykanego przeciwnika. Nawet wobec paradoksalnej deklaracji ogłaszającej miasto polskie stolicą obcego państwa, Polska i jej Rząd zachowały całkowity spokój. Prostu stwierdzono, że strony polskiej, że takiego oświadczenia nie można traktować poważnie.

Opinia publiczna całego świata żywo interesowała się konfliktem polsko-litewskim. Taktyka rządu polskiego, mimo że propaganda berlińska i

moskiewska stale wspomagały kowieńskiego wchryzyciela, zdobyła sobie głębokie uznanie całej oświeconej opinii świata. Oszczercza antypolska kampania nietylko nie wyrządziła nam żadnej krzywdy, lecz przeciwnie, bardziej jeszcze uwytkliła wyjątkowe opanowanie polityki polskiej, dając jej świadectwo siły i kompetencji.

A Litwa? Stanowisko Waldemarasa ośmieszyło go przed całą Europą. Na publicznej sesji Rady Ligi Narodów angielski podsekretarz stanu spraw zagranicznych Sir Austen Chamberlain nazwał deklarację wileńską rządu litewskiego prowokacją. Świat cały uważa sposób rządzenia Waldemarasa za głęboko krzywdzący nieszczęśliwy naród litewski i silnie zagrożający pokojowi europejskiemu. Nawet z Moskwy i Berlina szły czasem głosy upomnienia. Wreszcie ostatnio rząd litewski, który stosuje wobec innych państw tę samą nieodpowiedzialną politykę co w stosunku do Polski, zraził sobie dwa państwa bałtyckie, w których tak jak w Polsce istnieje dla narodu litewskiego szczerą sympatją.

Z Estonją rząd litewski wszczął z niewytłumaczonych powodów wojnę celną. Jednocześnie Waldemarasa, w zwykły sobie nietaktowny sposób, głęboko obraził ministrą spraw zagranicznych Łotwy, Balodisa, który był równocześnie no minalnym posłem łotewskim w Kownie. Stosunki łotewsko-litewskie są wobec tego obecnie ogromnie naprężone. Estonia i Łotwa będą teraz jeszcze silniej odczuwały jak dalece absurdalne odgrodenie się Litwy chińskim murem od Polski go dzi w ich interesy gospodarcze.

Tak oto Litwa przystępuje do rokowań zupełnie odosobniona. Jeśli znajdzie jakieś moralne poparcie dla swego stanowiska w Niemczech lub w Sowietach, to będzie one podyktowane z pewnością jedynie interesami tych państw i niewątpliwie bardziej niebezpieczne dla Litwy niż rzekomo wrogi stosunek Polski. Czy rząd litewski zrozumie wreszcie nieroztropność swego stanowiska i da tego dowód w czasie zbliżających się rokowań — trudno obecnie przewidzieć. Pewnym zaś jest, że rząd litewski nadal postępować będzie w myśl seł pokoju, powodowany dobrze zrozumiałym interesem Polski i sympatją dla bratniego narodu litewskiego. Lch.

Środek.

uznany przez miliony za dobry.

a przez miliony krytycznych pań domu rolę cały chętnie używany — musi być czerną nadzwyczajną! Środkiem tym to Persil, cudowny środek do prania, który w 20 roku swego istnienia doznał wprost bezprzydatnie zwycięskiego rozgłosu na całej kuli ziemskiej, a którego koło przyjaciół z dnia na dzień się rozszerza.

Największy nowoczesny postęp fachowy.

oto opinia wybitnego autorytetu naukowego o Persilu. I w rzeczy samej — niema sposobu prania, któryby tyle dawał korzyści, ile osiąga się metodą prania Persilem i niema też środka do prania, któryby był lepszy od Persilu! Persil jest idealnym a uniwersalnym środkiem do prania wszystkiego, co się do prania nadaje! I rzeczywiście jest tak, jak pisze pewna gorąca zwolenniczka Persilu: Środków do prania jest oczywiście dużo, jednak jeden tylko istnieje —

Persil.

Henkel

Fabryka Elementów i Baterji „BATRA” Poznań

Ogłoszenie.

Naznaczony na 21 listopada 28r. JARMARK KRAMNY na konie i bydło w mieście Wąbrzeźnie z powodu święta ewangelickiego

się nie odbędzie.

Stosownie do uchwały Wojewódzkiej Rady Administracyjnej z dnia 19. VI. 1926 r. I dz. W. R. A. 73 26. odbędzie się powyżej wymieniony

jarmark kramny na bydło i konie w czwartek 22 listopada 1928 r. w Wąbrzeźnie (Pomorze).

MAGISTRAT
SCHWARZ, burmistrz.

L-O-S-Y

18 Loterii Państwowej

JUŻ NADESZŁY

i są do nabycia

Kwiatkowski, Wolności nr. 16

KINO-TEATR

W sobotę 3 i niedzielę 4 bm.

Perła najnowszej twórczości filmowej

TAJEMNICA PIĘKNEJ PANI

Dramat salonowy w 10-ciu zajmujących aktach.

Rolą tytułową keruje uosobienie wdzięku i kobiecości Lil Dagover i Jean Murat

Głęboka treść! — Nadzwyczajna gra artystów! — Piękne widoki morskie. Ba! na okręcie. — Wspaniałe - nowoczesne toalety dam.

NADPROGRAM!

Rozkład jazdy autobusu

w kierunku

Grudziądz - Radzyn - Wąbrzeźno i z powrotem

6:30	11:30	13:50	19:30	Grudziądz	8:45	9:35	15:35	19:15
6:52	11:52	14:12	19:52	Marusza	8:23	9:13	15:13	18:53
7:04	12:04	14:24	20:04	Okonin	8:11	9:01	15:01	18:41
7:16	12:16	14:36	20:16	Nowydwór	7:59	8:49	14:49	18:29
7:23	12:23	14:43	20:23	Radzyn	7:52	8:42	14:42	18:22
7:33	12:33	14:53	20:33	Jarantowice	7:42	8:32	14:32	18:12
7:45	12:45	15:05	20:45	Wąbrzeźno	7:30	8:20	14:20	18:00

Rozkłady są tak ułożone, że we wszelkie strony są połączenia kolejowe. Autobus, który wychodzi o 7,30 wieczorem z Grudziądza ma połączenie od pociągów Gdańsk i Bydgoszcz

WALERJAN ŻELEWSKI

Wytwórnię
wyrobów cukrow. i czekolad.

Staraniem mojem będzie Szanowną Kliencielę obsłużyć rzetelnie i fachowo.

Wielki wybór! Niskie ceny!
Najkorzystn. źródło zakupu dla odsprzedających.

Z poważaniem
SZYMON TARASIEWICZ

GOSPODARSTWA w Poznaniu do sprzedania

32 MORGI ziemia pszenno żytnia, zabudowania gospodarcze murowane kryte dachówką, dom 2 pokoje i kuchnia 2 konie, 3 krowy i drób maszynierja kompletna, całkowite zbiory. **Cena 15000 zł wpłaty 7000 złotych.**

60 MORG ziemia dobra pszenno żytnia, zabudowania gospodarcze maszynowe 2 konie, 5 sztuk bydła, maszynierja kompletna **cena 30,000 wpłaty 15000 zł** reszta pozostanie na 15 lat.

90 MORG ziemia dobra urodzajna, zabudowania gospodarcze maszynowe, dom 3 pokoje i kuchnia, inwentarż żywe i martwe kompletne, **cena 30,000 wpłaty 18 000 złotych**

DZIERŻAWY

52 MORGI ziemia żytnia, zabudowania gospodarcze dobre z kompletnymi inwentarzami żywymi i martwymi, całkowite zbiory, dzierżawa na 10 lat po 60 f. żyta z morgi, do objęcia potrzeba **6000 zł.**

84 MORGI ziemia pszenno żytnia, zabudowania gospodarcze wszystkie maszynowe, dom 4 pokoje i kuchnia z kompletnymi żywymi i martwymi inwentarzami do objęcia potrzeba **8.000 zł.** Prócz tego kilkaset innych gospodarstw każdej wielkości, domów, kamienic, will, młynów, tartaków, i innych nieruchomości mam do kupna lub dzierżawy w każdej okolicy na bardzo korzystnych warunkach **do nabycia.**

„ARGUS” Poznań ul. Piłkarska 18
TELEFON 3728 TELEFON 3728

SAPON

z „koszulką”
najlepszy środek do prania białizny.

„A S A N”

do bielienia białizny.

Środki pod gwaancją nieszkodliwe, od 20 lat chlubnie znane i nagrodzone zotymi medalami Zważać na znak ochr. „Koszulka” Do nabycia wszędzie Chem. Fabr. „Ergasta” C. Na. órski Starogard-Pomorze

Wyrażoną obrzę na pani
LEOKADJI LUSA w Zesko-
czu niniejszem odwołuję
MARJA KOBYLSKA

Jaja

kupuje po najwyższych cenach dziennych

Dom Ekspertowy
E. Goetz, Wąbrzeźno
Tel. 174.

Dobra
pościel

zaraz do sprzedania
GRUDZIĄDZKA 36.

Poszukuje zaraz
UCZNIA

J. GERKE
mistrz krawiecki
Wąbrzeźno